

Fyra lagar som skyddar alla

Berättelse

I Sverige finns det många lagar. Men fyra lagar är viktigast av alla. De kallas grundlagar. Grundlagarna står över alla andra lagar. De skyddar demokratin och människors rättigheter.

Den första grundlagen heter regeringsformen. Den säger att makten kommer från folket. Det betyder att folket bestämmer. Vuxna som är svenska medborgare får rösta i valet till riksdagen. Varje röst är lika mycket värd.

Två grundlagar handlar om friheten att säga vad man tycker. De heter tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Man får skriva sina åsikter i tidningar och böcker. Man får också säga sin åsikt i radio, på tv och på internet. Ingen får bestämma vad du ska tycka.

Sverige fick en lag om tryckfrihet redan år 1766. Då var Sverige först i hela världen. Det betyder att man fick skriva fritt i tidningar.

Den fjärde grundlagen heter successionsordningen. Den bestämmer vem som blir kung eller drottning. Kungen och drottningen har inga politiska uppgifter idag. De styr alltså inte landet. De är med på fester och möten och representerar Sverige.

Grundlagarna är svåra att ändra. Riksdagen måste bestämma samma sak två gånger. Mellan de två gångerna måste det vara ett val. På det sättet är demokratin trygg.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
lag	en regel som alla i landet måste följa
grundlag	en av de fyra viktigaste lagarna i Sverige
demokrati	när folket bestämmer i ett land
rättighet	något som du har rätt till, till exempel att rösta
makt	att kunna bestämma över något
folket	alla människor som bor i landet
medborgare	en person som tillhör ett land, till exempel en svensk medborgare
val	när folket röstar och väljer politiker
åsikt	vad du tycker och tänker om något
tryckfrihet	rätten att skriva fritt i tidningar och böcker
riksdag	de politiker som folket har valt och som bestämmer om lagarna
representera	vara med på möten och visa upp landet för andra

Läsförståelsefrågor

1. Vad är speciellt med grundlagarna jämfört med andra lagar?
 1. De skrevs alla samma år.
 2. Inga andra lagar får gå emot dem.
 3. Bara kungen får läsa dem.
2. Vad betyder det att "makten kommer från folket"?
 1. Att kungen bestämmer över riksdagen.
 2. Att det är invånarna som styr, genom valen.
 3. Att tidningarna bestämmer i landet.
3. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Sverige var först i världen med en lag om tryckfrihet.
 2. Kungen bestämmer vilka lagar Sverige ska ha.
 3. De flesta svenskar är nöjda med grundlagarna.
4. Ge ett exempel på en rättighet som grundlagarna skyddar.
5. Vad gör kungen eller drottningen i Sverige idag, om de inte styr landet?
6. Varför är det bra att grundlagarna är svåra att ändra? Förklara med egna ord.

Facit

1. Inga andra lagar får gå emot dem.
1. Att det är invånarna som styr, genom valen.
1. ja b) nej c) det står inte i texten
- Exempel på svar: Att man får rösta i val, eller att man får säga och skriva vad man tycker.
- Exempel på svar: De representerar Sverige. De är med på fester och möten, men de bestämmer inte om lagar eller politik.
- Exempel på svar: Då kan ingen snabbt ta bort demokratin eller människors rättigheter. Folket hinner säga sin mening i ett val först.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten passar för att introducera orden demokrati, rättighet och makt på ett konkret sätt. Tema: hur lagar kan skydda människor och demokrati. Fråga 6 är en första, enkel inferens.

Diskussionsfrågor

- Varför är det viktigt att alla vuxna får rösta i ett val?
- I Sverige får man säga vad man tycker, även om man inte håller med politikerna. Varför är det bra?
- Vilken av rättigheterna i texten tycker du är viktigast? Varför?
- **Skriv (4 meningar):** Berätta om en regel eller en rättighet som är viktig för dig. Förklara varför.

Källor och faktagranskning

- Regeringen.se – Grundlagarna: <https://www.regeringen.se/sa-styrs-sverige/grundlagar-och-demokratiskt-deltagande/grundlagarna/>
- Sveriges riksdag – Grundlagarna: <https://www.riksdagen.se/sv/sa-fungerar-riksdagen/demokrati/grundlagarna/>
- Riksarkivet – Vad är tryckfrihetsförordningen (1766): <https://sok.riksarkivet.se/historier/tryckfrihetsforordningen/vad-ar-tryckfrihetsforordningen/>
- Nationalencyklopedin – grundlag: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/grundlag>

Faktagranskad mot ovanstående källor i juni 2026. Nyckelfakta: Sverige har fyra grundlagar – regeringsformen, tryckfrihetsförordningen, yttrandefrihetsgrundlagen och successionsordningen. Grundlagarna står över vanliga lagar; ingen annan lag får strida mot dem. Regeringsformen inleds med meningen "All offentlig makt i Sverige utgår från folket" (1 kap. 1 §) och fastslår fria val och lika rösträtt. Tryckfrihetsförordningen (tryckt media) och yttrandefrihetsgrundlagen (radio, tv, internet) skyddar yttrande- och tryckfrihet. Sverige fick världens första tryckfrihetslag 1766 (utsedd till Unescos världsminne 2023); den nuvarande tryckfrihetsförordningen är dock från 1949 och nuvarande regeringsform från 1974 – texterna säger därför "Sverige fick världens första lag om tryckfrihet redan år 1766", vilket är korrekt. Successionsordningen (1810, ändrad 1980 till full kognatisk tronföljd) styr tronföljden; monarken har sedan 1974 inga politiska uppgifter, bara representativa. Ändring av en grundlag kräver två likalydande riksdagsbeslut med ett ordinarie riksdagsval emellan. Inga osäkra eller omdiskuterade uppgifter i texterna.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.